

Paneelialustus: Lääkkeiden taloudellinen arvo ja kustannusvaikuttavuus

Lääkehoidon merkitys ja arvo

Lääkehoito on tulevaisuusinvestointi ihmiseen ja yhteiskuntaan

Lääkehoidon kehityksellä on ollut käännteentekevä vaikutus ihmisten elämää pidentävästi ja elämän laatua parantavasti.

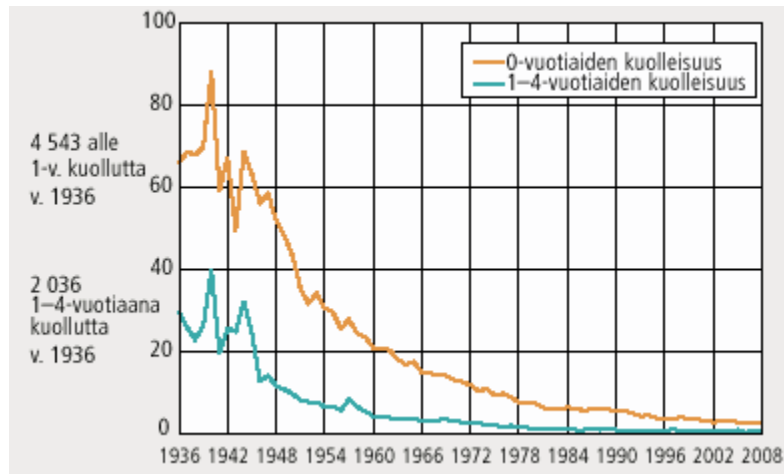

Lääkkeillä voi olla käännteentekevä merkitys: esimerkkinä lapsikuolleisuuden väheneminen

1930-luvulla* lapsia kuoli vuosittain n. 6
500 - valta osa erilaisiin sairauksiin

- Tartuntataudit vaativat pikkulapsia. Niistä eniten pikkulasten kuolemia aiheuttivat *influenssa, hinkuyskä, kurkkumätä, tulirokko, keuhkotuberkuloosi* sekä muiden elinten tuberkuloosi.
- Erityisen vakava sairaus tuolloin oli *keuhkokuume* (ml. muut hengityselinten sairaudet), johon kuoli runsaat 1 000 alle 5-vuotiasta

Lapsikuolleisuus Suomessa 1936-2008

Lähde: Tilastokeskus

Rokotteiden ja lääkkeiden kehityksen ansiosta nämä kuolemat ovat käytännössä kadonneet

- Tuberkuloosirokote otettiin käyttöön Suomessa 1940-luvulla
- Kurkkumätärokote oli 1940-luvun puolivälissä kattavasti Suomessa käytössä
- Hinkuyskärokotteet aloitettiin Suomessa 1952
- Antibioottien tulo toisen maailmansodan jälkeen romahdutti bakteeri-infektiokuolemat (mm. tuberkuloosi, tulirokko, bakteeriperäinen keuhkokuume)

Lapsikuolleisuus oli romahtanut 1960-luvulle tultaessa

Ykköstyyppin diabetes oli aikaisemmin kuolemantuomio – insuliini pelastaa monen lapsen elämän

Diabetekseen sairastunut lapsi tai nuori eli korkeintaan vuoden, puolitoista

- Eläimestä kerättyä haimauutetta kokeiltiin ihmisillä ensimmäisen kerran 1921 ja jo 1923 sitä saatiin Suomeen potilaskäyttöön.

Ykköstyyppin diabetekseen sairastuu nykyään Suomessa joka vuosi n. 2000 lasta ja nuorta. He pystyvät elämään lähes normaalia elämää.

*Suomessa on tilastoitu kuolinsyitä vuodesta 1936 lähtien

Lääkkeen suorat ja epäsuorat kustannukset ja lääkkeen muu yhteiskunnallinen hyöty

Lääkkeen arvon viitekehys osoittaa lääkkeillä saavutetut yhteiskunnalliset hyödyt hyvin laaja-alaisesti

Lääkkeen arvon viitekehys

Tässä selvityksessä tarkastellaan lääkkeen arvoa:

Kvantitatiivisin menetelmin		Kvalitatiivisin menetelmin
Suorat kustannukset	Epäsuorat kustannukset	Muu yhteiskunnallinen hyöty
Perusterveydenhuollon ja erikois-sairaanhoidon käyntien ja osastohoidon kustannukset, Kelan lääkekustannukset	Toiminta- ja työkykyinä Kelan sairauspäivärahat, työkyvyttömyyseläkkeet ja vammaisetuudet	Pääasiallisesti olemassa olevan tutkimuksen avulla koskien mm. epäformaalia apua, liitännäissairauksia ja optioarvoa

Tässä selvityksessä tarkasteltava arvo datalähtöisesti

Kirjallisuudessa (Perustuen Lakdawalla et al. 2015; Garrison & Towse 2018) tunnistettu arvo. Tässä selvityksessä kvalitatiivinen arviointi.

*Tarkastellaan Lakdawallan mukaan QALYinä (QALY = Quality-Adjusted Life Year), mutta tässä raportissa datan rajoitteiden vuoksi lähinnä ennenaikaisena kuolemana. **Optioarvo tulee termistä real option value: selviytyminen tänään mahdollistaa hyötymisen tulevaisuuden lääkehoidoista.

MS-tauti laskee sairastuneiden työ- ja toimintakykyä

Kustannukset yli ajan riippuvat paljon potilaan taudin tilasta diagnoosin hetkellä ja lääkehoidon käytöstä

Ilmaantuvuus ja potilasmäärät

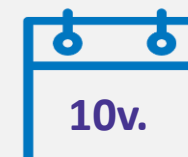
Multipeliskleroosin eli MS-tautiin sairastuu n. 500 suomalaista vuodessa ja potilaita on n. 9000. Suomalaiset kuuluvat korkean riskin MS-vyöhykkeeseen.

Sairastumisen keski-ikä

20-45
vuotiaana

Suurimpia ei-traumaattisia disableettein syitä nuorilla aikuisilla. Potilaista naisia n. 2/3, miehiä 1/3.

Odotettavissa oleva elinikä

MS-tauti lyhentää odotettavissa olevaa elinikää keskimäärin vajaat 10 vuotta.

Biologiset lääkkeet vähentävät MS-taudin pahenemisvaiheita 80-90 %:ia lumelääkkeeseen verrattuna.

-> Elämänlaatua, työ- ja toimintakykyä tautia sairastavalle

-> Kustannussäästöjä yhteiskunnalle mm. sairauspäivärahojen ja työeläkekustannusten kautta

Lääkkeen vaikutus

Lääkkeet eivät paranna MS-tautia, mutta hidastavat sen etenemistä ja lievittävät MS-taudin oireita. Lääkkeen vaikutus riippuu siitä, miten varhaisessa vaiheessa MS-taudin etenemistä se aloitetaan.

Lääkkeen arvo potilaalle

Lääke hidastaa potilaan työ- ja toimintakyvyn laskua. Lääkitys hidastaa MS-taudin etenemistä ja mahdollistaa potilaalle itsenäisemmän elämän ja osallistumisen työelämään ja sosiaaliseen elämään pidempään.

Lääkkeen arvo yhteiskunnalle

Lääkehoito pidentää työuraa, vähentää työkyvyttömyyttä ja sairauspoissaoloja. Lisäksi sosiaalisen tuen tarve on vähäisempi.

Oikea lääkehoito parantaa elämänlaatua ja säästää kustannuksia

MS-tauti johtaa yhä harvemmin työkyvyttömyyseläkkeelle

MS-taudin
kehittynyt hoito

Hyöty potilaalle

Parempi elämänlaatu
Parempi työ- ja toimintakyky

Hyöty yhteiskunnalle

MS-tautia sairastavista vuonna 2005
työkyvyttömyyseläkkeellä 80%, vuonna 2015 40%

Mikäli osuus olisi vuoden 2005 tasolla,
olisivat eläkemenot lähes kaksinkertaiset
nykyiseen verrattuna.

Lääketeollisuudella on myös arvoa myös investointien kautta..

Lääketeollisuudella on myös arvoa myös investointien kautta

Lääketeollisuuden investoinnit lääketutkimukseen ja kehitykseen Euroopassa

- **N. 36 mrd. /vuosi v.2018**

- Vuonna 2018 lääketieteellisyys investoi Suomeen **216 milj. €** tutkimukseen ja kehitykseen ja 700-800 miljoonaa vientituloja.

- Tutkimuslääkkeet ovat ratkaiseva osa potilaan hoitoa ja ne ovat ilmaisia terveydenhuollollemme

- Vuosittain noin **50 M€** ilmaisia tutkimuslääkkeitä vuosittain (LTRY:n arvio)

Tutkivan lääkeyrityksen liikevaihdosta jopa **15-25 %** saattaa ohjautua lääketutkimukseen ja kehitykseen

Lääkehoidon kustannukset ovat kehittyneet maltillisesti.

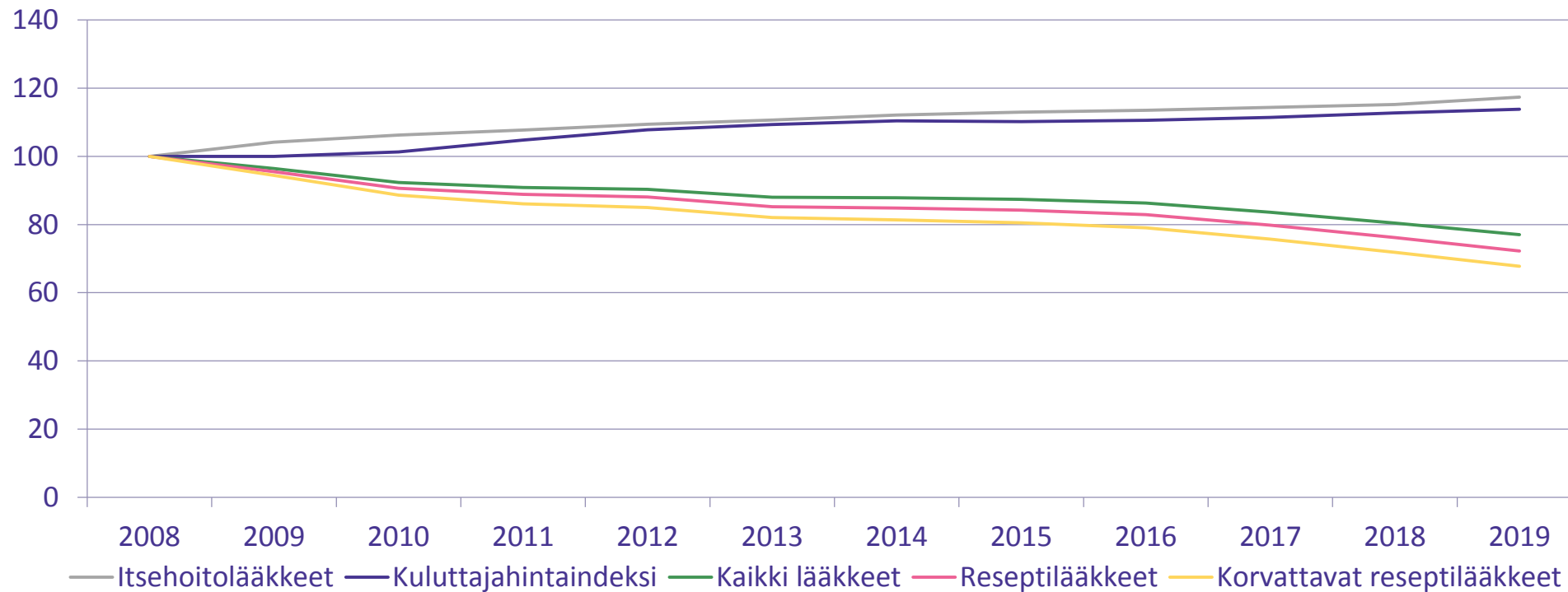
Lääkehoidon osuus terveydenhuollon kokonaismenoista ei ole kasvanut, vaan sen sijaan laskenut 18 prosentista n. 15 prosenttiin.

Lääkkeiden tukkuhinnat EU-vertailun matalimpia, mutta vähittäishinnat korkeampia.

Lääkkkeiden tukkuhintaindeksi (avohoito) ovat laskeneen lukuunottamatta itsehoitolääkkeitä. Muiden kulutushyödykkeiden hinnat ovat nousseet vastaavana aikana. (2008-2018).

Vuosi 2008 = 100

Lähde: Tilastokeskus, 2020

Yhteenveto lääkkeen taloudellisesta arvosta

Lääkkeiden kokonaisvaikuttavuutta ja hyötyä potilaalle ja yhteiskunnalle on arvioitava kokonaisuutena lääkkeen hinnan arvioinnin kanssa sen sijaan, että tarkasteltaisiin pelkkää hintaa.

- Jos potilas saa oikean lääkehoidon oikeaan aikaan, estetään esimerkiksi sairauden eteneminen tai uusiutuminen ja siitä aiheutuvat kustannukset.
- Yhteiskunnan kannalta katsottuna tehokas terveydenhuolto tuottaa terveyttä. Toisaalta esimerkiksi sairauksien ennaltaehkäisy ja ennenaikaisten kuolemien, laitoshoidon tarpeen tai sairauspoissaoloja vähentäminen parantavat myös kansantaloutta.

Yhä useammat sairaudet ovat lääkkeillä hoidettavissa ja parannettavissa. Terveydenhuollon varoja säästyy, kun yhä useampi potilas voidaan hoitaa avohoidossa.

- Lääkemenojen osuus terveydenhuollon menoista on noin 15 prosenttia.
- Lääkkeiden vaikuttavuutta tulee arvioida yhdessä sovittujen kriteerien mukaan osana sairaudenhoitoa, jotta tiedetään mistä yhteiskunnassa maksetaan ja mistä muista kustannuksista säästetään investoimalla vaikuttavaan lääkehoitoon.
- Uusilla lääkkeillä on voitu vähentää terveydenhuollon muita kustannuksia. Kustannuksia on säästetty vähentämällä vuodeosastohoidon tarvetta, kirurgisia toimenpiteitä tai esimerkiksi kotisairaanhoidon tai omaishoidon tarvetta.

Ylimääräisiä kalvoja seuraavat pari kalvoa

Yhteiskunnassa on useita mahdollisia keinoja hallita lääkekustannuksia

- sairaaloiden kilpailutukset, HILA-neuvottelut, rationaalinen lääkehoito, riskien jakosopimukset, lääkevaihto ja viitehintajärjestelmä

- ja ennalta ehkäisevä työ ja varhainen diagnosointi hoitoineen

